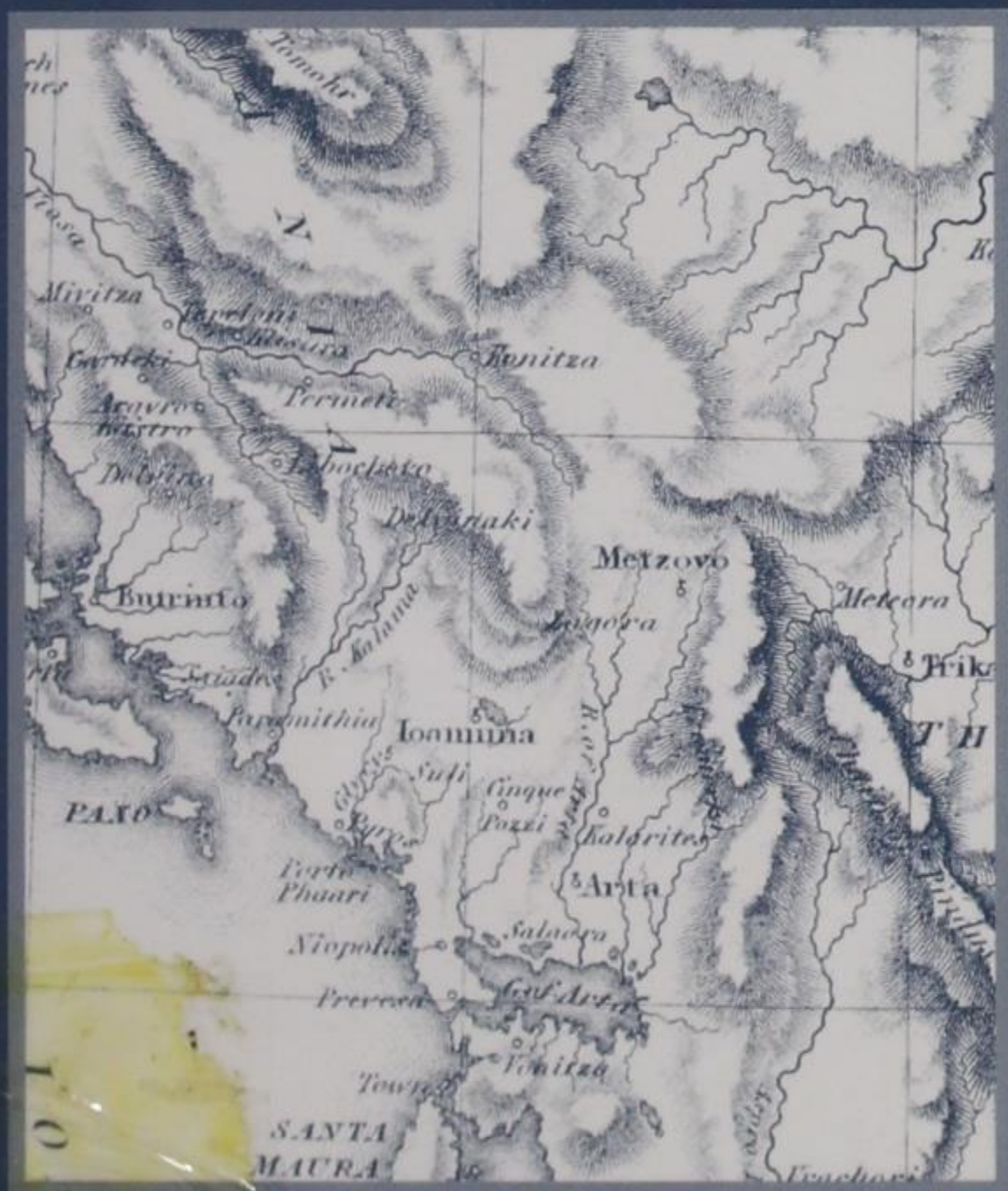

ΒΑΣΙΛΗ ΜΑΡΓΑΡΗ

Δρόμοι και τόποι της Ηπείρου

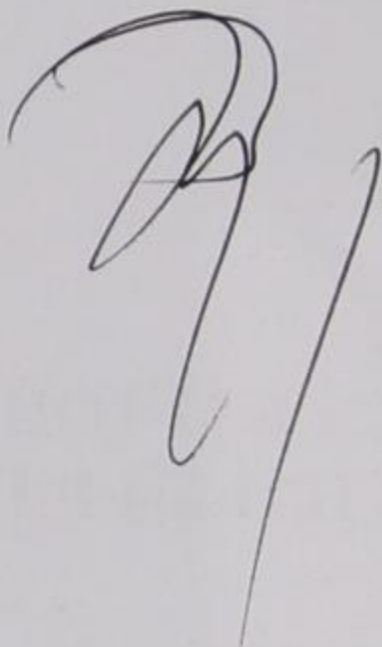
οδοιπορικά

1998

**ΔΡΟΜΟΙ ΚΑΙ ΤΟΠΟΙ
ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ**

Τα γνήσια αντίτυπα υπογράφονται ιδιοχείρως
από το συγγραφέα

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'P' followed by a vertical line that curves slightly to the right at the bottom.

ΒΑΣΙΛΗ ΜΑΡΓΑΡΗ

ΔΡΟΜΟΙ ΚΑΙ ΤΟΠΟΙ
ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

οδοιπορικά

ΓΙΑΝΝΙΝΑ 1998

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ

TOURISTIKA YANNINA, 1979, 1983

ΓΙΑΝΝΙΩΤΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ (Φωτογραφικό λεύκωμα), 1979,
1985

ΜΕΓΑΛΟΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 1400 (βιογραφίες - έρευνα),
1982

ΠΕΡΙ ΣΥΝΗΘΕΙΑΣ (Δοκίμιο), 1984

ΚΑΣΤΡΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ (Φωτογραφικό λεύκωμα), 1985

ΠΟΙΗΜΑΤΑ (1965-1985), 1986

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΣΠΙΤΙΑ (Φωτογραφικό λεύκωμα),
1988

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ (ιστορικό -
κριτικό δικίμιο), 1991

ΚΑΜΠΗ (ποιήματα), 1996

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ (το βιβλίο, το θέατρο, Τέχνες, πολιτιστι-
κά), 1996

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

46412

ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

10/08/2000

ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ.

914.953 ΜΑΡ

Κωδ. εγγ. 102F

© ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΑΡΓΑΡΗΣ, ΓΙΑΝΝΙΝΑ

Η χορήγηση άδειας δημοσίευσης ή κοινολόγησης μέρους (ή όλου)
του βιβλίου συνιστά αποκλειστικό δικαίωμα του συγγραφέα

Ζεῦ, ἄνα, Δωδωναῖε, Πελασγικέ, τηλόθι νέων,
Δωδώνης μηδέων δυσχειμέρου· ἀμφὶ δὲ Σελλοὶ
σοὶ· ναίουσ' ὑποφῆται ἀνιπτόποδες χαμαιεῦναι.

Ὅμηρος

Ἀρχέγονος Ἑλλάς Ἥπειρος

Κλαύδιος Πτολεμαῖος

Σημείωση-διευκρίνιση

Στα κείμενα που δημοσιεύονται στον τόμο ελάχιστες μόνο διορθώσεις κι επιπροσθήσεις, δίχως ουσία, έχουν γίνει, από την πρώτη τους παρουσίαση στο λογοτεχνικό περιοδικό τύπο (βλέπε πίνακα «πρώτων δημοσιεύσεων» στο τέλος του βιβλίου). Πρόκειται για οδοιπορικά, εμπλουτισμένα, ωστόσο, με μια πληθώρα νύξεων, εκτός των άλλων, περιβαλλοντικών, κοινωνικοπολιτισμικών και ιστορικών που προσδίδουν στη θεματική τους μια μεγαλύτερη ευρύτητα απ' ό,τι «κλείνει» η προσωνομία τους.

B.M.

Στη λατρευτή μνήμη
των γονιών μου

Η Ήπειρος είναι η μικρογραφία της Ελλάδος. Είναι, μπορούμε να πούμε, και η συμπύκνωσή της. Τούτη η αναπάντεχη συσσώρευση των βουνών από το Γράμμο μέχρι τα Τζιουμέρκα, που κρατιούνται μεταξύ τους σφιχτά και δεν αφήνουν ν' «αναπνεύσει» ανάμεσά τους μήτε ένας μικρός κάμπος· και των βουνών της Τσαμουργιάς και της Ντουσκάρας, της Νεμέρτσικας, του Τόμαρου, των σουλιώτικων βουνών και των λοιπών όγκων τούτης της περιοχής κατά τη δύση και στο μέσον της — το ίδιο· τούτη η πλούσια πεδιάδα, τέκνο πανάρχαιο των κορυφών της — του Αμβρακικού —· κι οι ποταμοί κι οι μύριες φωληρές (περγιάλια κρυφά, όρμοι και κόλποι) της θάλασσας-τρανά, συσσωρευμένα και κοντινά όλα-είναι το αδρύ της πρόσωπο. Κι ο τόπος, με τις πτυχώσεις της γης και την ποικιλία τους, τις δαιδαλώδεις ακτές και τις τρανές φλέβες των βουνών, η γνήσια μορφή της.

Η Ήπειρος όμως είναι και η μήτρα μας. Στο χοντροκόκαλο σκελετό της —την Πίνδο— στην Τύμφη, στο Λάκμο και στ' άλλα κοντινά μεγαλοβούνια, στις ράχες, στις κλιτείες και στα ρουμάνια της, έφτασαν, πριν χαράξει ακόμα η Ιστορία, οι μακρνοί παππούδες των προγόνων μας και πέρασαν τους πρώτους τους χρόνους στις κορφές και στα κατάπυκνα δάση. Μετά ξεχύθηκαν και κατέκτησαν τον τόπο, τον δάμασαν και σκόρπισαν παντού, στη Θράκη —πάνω— και στη Μακεδονία, στην Πελοπόννησο, στο Αιγαίο και μακρύτερα. Στα σκληρά και στείρα τούτα μέρη, στα δυσπρόσιτα κι απομονωμένα βουνά της Ηπείρου, ρίζωσαν μόνιμα απ' τα πανάρχαια χρόνια που πρωτόφτασαν-παρακλάδια του πολύκλαδου δέντρου των Ελλήνων-οι Μολοσσοί κι οι Παραναίοι, οι Χάονες, οι Αθαμάνες κι οι Θεσπρωτοί. Στη δύστροπη γη τους πάλαιψαν με τους φυσι-

κούς σκοπέλους, σφυρηλατώντας ένα χαρακτήρα μες στους αι-
ώνες με τις δικές του ξεχωριστές πτυχές.

Η Ήπειρος της Πίνδου, των δασών, των τρανών κορφών
και των χερσονήσων, η Ήπειρος των μεγάλων τέκνων της και
της Ιστορίας, η Ήπειρος του παρόντος, μας καρτερεί. Ας πάμε
να την κατακτήσουμε.

B.M.

ΖΑΓΟΡΙ

Μισή ώρα έξω απ' τα Γιάννινα και πίσω από το Μιτσικέλι —το βουνό, που στέκεται φρουρός της θουλικής λίμνης και της πόλης, που τη συντροφεύει— κι ανάμεσα από τούτο και τις ψηλές οροσειρές της Πίνδου Γκαμήλα ή Τύμφη και Λύγκο βρίσκεται το Ζαγόρι: μία από τις ομορφότερες περιοχές όχι μόνο της Ηπείρου μα και της Ελλάδας. «Ζαγόρι» σλαβικά θα πει «πίσω απ' το βουνό» ή —κατ' άλλους— «τόπος γεμάτος βουνά». Τούτοι οι τελευταίοι παράγουν τη λέξη από το μόριο «ζα» με δεύτερο συνθετικό το «όρος». Το μόριο «ζα» είναι εκφραστικό του πλήθους. Κατ' αυτούς δηλαδή η λέξη είναι ελληνική. Πάντως και οι δυο εκδοχές στέκουν απέναντι στα πράγματα απολύτως. Τόπος μ' ένα πλήθος βουνά —μεγάλα και μικρά— είναι το Ζαγόρι για τους καμπίσιους του γιαννιώτικου λεκανοπεδίου και της πόλης τους και για την ηπειρωτική πρωτεύουσα η περιοχή τούτη βρίσκεται πίσω απ' το Μιτσικέλι, το ογκώδες βουνό, που μπροστά στην πόρτα της, της κρύβει με το τεράστιο μπόι του, πίσω απ' αυτό, έναν ολόκληρο κόσμο.

Ξεκινάμε πρωί μαρτιάτικο, μουντό, απ' τα Γιάννινα για το Ζαγόρι. Νά μας κιόλας —σε πέντε λεπτά— στη γραφική Ασφάκα*, στο Λυκόστομο* και στην Περίβλεπτο* —στο μικρό καρπερό τους κάμπο, που μετά τις πρώτες ανοιξιάτικες ζέστες, είναι έτοιμος να «εκραγεί», πλημμυρίζοντας τον τόπο μ' ανθι-

* Καμποχώρια κοντά στα Γιάννινα.